

Sygn. akt I ACa 868/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Dariusz Kłodnicki (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Biedroń

SSO del. Paweł Pszczołowski

Protokolant: Beata Grzybowska

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2015 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **M. D. i D. D.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 8 kwietnia 2015 r. sygn. akt I C 531/14

1. uchyła zaskarżony wyrok w punktach I i II ponad zasądzone w nich należności obejmujące kwoty po 85.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty, w punkcie III

w zakresie oddalonych roszczeń powodów o zapłatę kwot po 30.000 zł tytułem odszkodowania oraz w punkcie IV i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Opolu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

2. oddala apelację powodów w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

W dniu 4.09.2014 r. D. D. i M. D. wystąpili przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

z żądaniem zapłaty na rzecz każdego z nich kwot po 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 60.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10.06.2014 r. do dnia zapłaty, w związku ze śmiercią ich córki A. K. w wypadku drogowym, spowodowanym przez sprawcę ubezpieczonego w pozwanym towarzystwie.

Wyrokiem z dnia 8.04.2015 r. – sygn. akt I C 531/14, Sąd Okręgowy

w O. w pkt I zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki 105.000 zł wraz

z ustawowymi odsetkami od dnia 10.06.2014 r. do dnia zapłaty, w pkt II zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda 105.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.06.2014 r. do dnia zapłaty, w pkt III w pozostałej części powództwo oddalił oraz pkt IV zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 6.634 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą jego wydania były następujące ustalenia.

W dniu 26.07.2013 r. w O. na skrzyżowaniu D. i K. miał miejsce tragiczny w skutkach wypadek komunikacyjny, w którym śmierć na miejscu poniosła A. K., córka powodów. Sprawcą przedmiotowego zdarzenia był kierowca samochodu osobowego marki F. (...), który najechał na stojącą na chodniku przed przejściem dla pieszych A. K.. Pojazd sprawcy ubezpieczony był w (...) w W..

Pełnomocnik powodów wystosował do pozwanej zgłoszenie szkody domagając się jej likwidacji. (...) S.A. w W. po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego przyznała na rzecz każdego z powodów po 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia, nie realizując ich dalszych żądań.

W związku ze śmiercią córki powodowie doznali dużej krzywdy, gdyż byli z nią bardzo związani. Było to ich trzecie dziecko, które zginęło w tragicznym wypadku, bowiem ich inna córka zginęła w 2007 r., a syn w 2009 r. Po tych wypadkach powodowie scedowali swoją miłość na A. K., z którą wiązali swoje plany i ambicje życiowe. Mieszkali pod wspólnym dachem i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Powodowie zajmowali parter, natomiast A. K. wraz z mężem mieszkała na I piętrze.

A. K. była osobą bardzo pogodną o wesołym usposobieniu, była pełna życia, bardzo rodzinna, otwarta. Bardzo często zwierzała się rodzicom ze swoich planów, mówiła o swoich marzeniach i do nich dążyła. Uwielbiała dzieci. Po śmierci siostry zajmowała się siostrzenicą, która została osierocona w 8 miesiącu życia.

A. K. była osobą niedosłyszącą, dlatego też wymagała dużo troski rodzicielskiej, aby móc samodzielnie w życiu egzystować. Powodowie liczyli, że na starość być dla nich podporą.

Po śmierci córki powodowie załamali się, byli w bardzo złym stanie psychicznym, długo nie mogli otrząsnąć się z traumy. Do tej pory nie mogą zapomnieć o tej tragedii, co wpłynęło na ich życie zawodowe. Powódka przestała pracować i nie podjęła dalszego zatrudnienia, natomiast powód zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej, gdyż nie mógł się na niej skupić. Obecnie utrzymują się ze sprzedaży maszyn i majątku będącego wcześniej w posiadaniu firmy budowlanej, którą prowadził powód.

Mając powyższe ustalenia na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że co do zasady roszczenia powodów o zadośćuczynienie oraz odszkodowanie za znaczne pogorszenie się ich sytuacji życiowej, zasługiwały na uwzględnienie, jednakże ocenił je za nadmiernie wygórowane.

Odnosząc się do żądania zasądzenia odszkodowania zwrócił uwagę, że jak wynika z brzmienia art. 446 § 3 k.c. nie jest ono odszkodowaniem w pełnym rozumieniu art. 361 § 2 k.c., lecz odszkodowaniem stosownym, to jest takim, które ułatwi przystosowanie się uprawnionego do zmienionej sytuacji życiowej. Dyspozycja tego przepisu nie obejmuje obowiązku wyrównania wszelkich szkód ustalonych detalicznie, pozostających w związku przyczynowym ze śmiercią członka bliskiej rodziny. Roszczenie jest roszczeniem indywidualnym, służącym zaspokojeniu szkody majątkowej, przysługującej tym członkom rodziny zmarłego, u których śmierć osoby najbliższej spowodowała znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o której mowa w tym przepisie obejmuje niekorzystne zmiany w sytuacji materialnej najbliższego członka rodziny zmarłego oraz zmiany w sferze jego dóbr niematerialnych, które wpływają na sytuację materialną. Są to zarówno zmiany znane i istniejące w chwili orzekania, jak i zmiany mogące powstać w przyszłości, a dające się przewidzieć na podstawie doświadczenia życiowego, to jest utrata pomocy, wsparcia i opieki ze strony zmarłego lub możliwość uzyskania w przyszłości stabilnych warunków życiowych, ale mogą to być także niekorzystne zmiany w psychice jak stres, depresja, poczucie osamotnienia, które mają wpływ na stan zdrowia, osłabienie aktywności życiowej lub zawodowej, a w konsekwencji powodują pogorszenie sytuacji majątkowej.

Sąd Okręgowy uznał, że stan psychiczny powodów miał wpływ na ich stan zdrowia, jak również osłabienie ich aktywności życiowej i zawodowej, co sprawiło, że przestali zarobkować, co w przyszłości spowoduje znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej, gdyż nie wypracują sobie świadczeń, które by na starość były zabezpieczeniem ich funkcjonowania i zabezpieczeniem ich sytuacji majątkowej.

W tych okolicznościach uznał, że powództwo z tego tytułu zasługiwało na uwzględnienie do kwot po 30.000 zł na rzecz każdego z powodów.

Odnośnie zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wskazał, że w okolicznościach niniejszej sprawy należało uznać, że łączna kwota 100.000 zł na rzecz każdego z powodów winna zniwelować doznaną przez nich krzywdę. Biorąc pod uwagę, że w toku postępowania likwidacyjnego zostało im już wypłacone z tego tytułu po 25.000 zł, uwzględnił żądanie pozwu do kwot po 75.000 zł na rzecz każdego z nich. W pozostałym zakresie uznał je za nadmiernie wygórowane.

W zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach od zasądzonych należności głównych wskazał, że data, od której zostały one uwzględnione związana jest z datą skierowania do strony pozwanej wezwania do zapłaty i trzydziestodniowym terminem przewidzianym w przepisach ubezpieczeniowych.

Apelację od niniejszego wyroku wnieśli zarówno powodowie, jak i strona pozwana.

Powodowie zaskarżając go w pkt III i IV, zarzucili Sądowi Okręgowemu, że oddalając ich roszczenia w pozostałej części dopuścił się naruszenia:

1. art. 446 § 4 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie, czego wyrazem było pominięcie przez Sąd przedmiotowo istotnych kryteriów oceny krzywdy powodów doznanej w związku ze śmiercią A. K., co skutkowało rażącym zaniżeniem zasądzonego na ich rzecz zadośćuczynienia;
2. art. 446 § 3 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie, czego wyrazem była oczywiście nieodpowiednia ocena przyjętych przez Sąd I Instancji kryteriów ustalenia wysokości odszkodowania w odniesieniu do ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, co skutkowało rażącym zaniżeniem odszkodowania zasądzonego na rzecz powodów.

W oparciu o powyższe zarzuty wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na rzecz każdego z nich dodatkowo po 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.06.2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w obu instancjach.

Z kolei strona pozwana zaskarżając wyrok w pkt I i II, w części przekraczającej zasądzoną na rzecz każdego z powodów kwotę 85.000 zł oraz w pkt IV w całości zarzuciła, że przy jego wydaniu w tym zakresie Sąd Okręgowy dopuścił się:

1. naruszenie prawa procesowego mającego wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj.:
  - art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wskutek uchybienia zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego w części dotyczącej ustaleń faktycznych i wybiórczą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczonych i przeprowadzonych w postępowaniu dowodów, w tym zeznań powodów i świadka E. C. odnośnie pogorszenia się sytuacji życiowej powodów, w tym finansowej, wysokości dochodów osiąganych przez powodów i poszkodowaną,
  - art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nienależyte wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i niewłaściwe uzasadnienie, które fakty zdaniem Sądu zostały udowodnione oraz niepodanie w sposób przekonujący przyczyn, które legły u

podstaw rozstrzygnięcia w zakresie wysokości odszkodowania, a także niewskazanie przyczyn, które spowodowały, że Sąd pewnym dowodom dał wiarę i w jakim zakresie;

2. błędów w ustaleniach faktycznych mających wpływ na treść wydanego orzeczenia w szczególności przez przyjęcie, że:

- wskutek śmierci poszkodowanej doszło do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powodów uzasadniającego żądanie w kwocie po 30.000 zł, podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala dokonać takich ustaleń,

- stan psychiczny powodów wyłącznie po śmierci córki uległ pogorszeniu podczas gdy powodowie już wcześniej korzystali z pomocy psychiatrycznej po śmierci drugiej córki i syna,

- poszkodowana z uzyskiwanego niskiego dochodu, tj. wynagrodzenia, zasiłku i renty socjalnej w łącznej kwocie ok. 1.950 zł brutto, była w stanie wspomagać finansowo powodów;

3. pominięcia tego, że:

- poszkodowana A. K. uzyskiwała dochód miesięczny w wysokości ok. 1.950 zł brutto, na które składał się zasiłek pielęgnacyjny 150 zł, wynagrodzenie za pracę 1.100 zł i renta socjalna 600 zł,

- poszkodowana przed dniem wypadku remontowała mieszkanie,

- poszkodowana regulowała część rachunków z uwagi na zamieszkiwanie w domu powodów,

- powód prowadził działalność gospodarczą – firmę budowlaną, w skład której wchodzi majątek, m. in. w postaci maszyn,

- obecna sytuacja zawodowa powodów nie ulegnie zmianie w przyszłości,

- powodowie leczyli się psychiatrycznie w związku z poprzedzającymi śmierć córki A. tragicznymi wydarzeniami (śmierć córki i syna),

a w konsekwencji:

4. naruszenia prawa materialnego, poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, tj.:

- art. 6 k.c. poprzez jego pominięcie i uznanie, że w myśl w/w przepisu powodowie wykazali zasadność swoich roszczeń oraz poprzez uznanie, iż wskutek śmierci poszkodowanej nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej, uzasadniające przyznanie z tego tytułu odszkodowania w kwocie po 30.000 zł,

- art. 361 § 1 k.c. poprzez uwzględnienie roszczeń, pomimo iż nie pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z zaistniałą szkodą i nie stanowią normalnych następstw działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła,

- art. 446 § 3 k.c. polegające na przyznaniu powodom odszkodowania w kwocie po 30.000 zł.

W oparciu o te zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenia od powodów na jej rzecz zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych lub uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji z jednoczesnym przekazaniem temu Sądowi kwestii rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji strony pozwanej i zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji powodów w całości i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów postępowania przed Sądem II Instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja pozwanej zasługiwała w całości na uwzględnienie, natomiast apelacja powodów jedynie w części.

Najdalej idącym zarzutem procesowym był podniesiony przez pozwaną spółkę zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., bowiem jego uwzględnienie

czyni bezprzedmiotowym rozpatrywanie pozostałych zarzutów podniesionych w apelacjach stron, w odniesieniu do roszczeń opartych na art. 446 § 3 k.c..

Na wstępie rozważań w tym zakresie należy wskazać, że o uchybieniu temu przepisowi można mówić jedynie wtedy, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska sądu, zaś skarżący dla skuteczności stawianego w tym zakresie zarzutu winien wykazać, że nie ma z tej przyczyny możliwości jednoznacznej rekonstrukcji podstaw rozstrzygnięcia sprawy (wyrok S.A. w Katowicach z 10.04.2003 r., I ACa 1137/02). Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko strony pozwanej, iż uzasadnienie Sądu Okręgowego w zakresie uzasadnienia podstaw przyznania na rzecz każdego z powodów odszkodowania

w wysokości po 30.000 zł, nie spełnia wymogów wynikających z omawianej regulacji, gdyż zawiera braki uniemożliwiające ustalenie drogi wnioskania, którą kierował się Sąd zasądzając odszkodowanie w tej właśnie wysokości. Ustawodawca

w art. 328 § 1¹ k.p.c. przewidział możliwość ustnego ogłoszenia uzasadnienia po ogłoszeniu sentencji wyroku, w przypadku gdy przebieg posiedzenia jest utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, jednakże skorzystanie z takiej formy uzasadnienia nie oznacza, że może ono przybrać formę skróconą, pozbawioną części elementów wskazanych w art. 328 § 2 k.p.c. Zgodnie

z tym przepisem do obligatoryjnych części uzasadnienia zaliczyć należy wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, tj. ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd Okręgowy poczynił bardzo fragmentaryczne ustalenia faktyczne, istotne z punktu widzenia możliwości przyznania powodom odszkodowania w żądanych przez nich wysokościach. Należy przy tym zwrócić uwagę, że przeprowadził stosunkowo obszerne postępowanie dowodowe dopuszczając zarówno dowody osobowe, jak i z dokumentów, jednakże poza lakonicznymi ustaleniami dotyczącymi relacji powodów z córką przed wypadkiem oraz ich sytuacji życiowej, w jakiej znaleźli się po jej śmierci, brak jest ustaleń, które z tego materiału wynikały. W szczególności Sąd I Instancji nie poczynił ustaleń faktycznych, które obrazowałyby sytuację materialną powodów przed wypadkiem z lipca 2013 r. oraz po tym, gdy on nastąpił (jakie dochody uzyskiwali, na jakim poziomie obecnie one się kształtują, jakie jest aktualne źródło ich utrzymania). Brak jest również ustaleń dotyczących ich córki A., a w szczególności co do jej wykształcenia, wykonywanego zawodu, uzyskiwanych zarobków, perspektyw związanych ze zmianami, jakie mogły w tych obszarach nastąpić w przyszłości.

Dla oceny tych roszczeń istotnymi są również okoliczności związane z relacjami rodzinnymi pomiędzy powodami, a ich córką oraz jej mężem. Tym samym nie sposób było ocenić, czy zasadnie powodowie mogliby oczekiwać od niej wsparcia finansowego w przyszłości, a jeżeli tak to w jakim zakresie, ani też w jakim stopniu jej śmierć wpłynęła na ich możliwości zarobkowe. W ocenie Sądu Apelacyjnego poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne nie dawały podstaw

do możliwości przyjęcia konkretnej kwoty odszkodowania za adekwatną w realiach niniejszej sprawy. Transkrypcja uzasadnienia Sądu Okręgowego,

w zakresie dotyczącym podstaw przyznanego odszkodowania zawiera bardzo krótkie rozważania, odwołujące się w zasadzie do argumentacji istotnej

z punktu widzenia przyznania zadośćuczynienia. Odnosnie kwestii odszkodowania

Sąd I Instancji wskazał na ogólne zasady, którymi winien kierować się

Sąd podejmując decyzję o jego przyznaniu, odnoszą jej jedynie fragmentarycznie do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy. Co prawda zgodzić się należy,

że nie jest to klasyczna forma odszkodowania wymagająca przedstawienia ścisłych wyliczeń matematycznych, jednakże ocena ta nie została pozostawiona swobodnej ocenie Sądu, lecz winna wynikać z konkretnych przyjętych przez Sąd założeń. Oczywiście jest, że pewnych aspektów pogorszenia się sytuacji materialnej powodów nie można wprost wyliczyć, nie mniej jednak z całą pewnością możliwe jest ustalenie kwoty, o które uległa zmniejszeniu wysokość dochodów powodów i następnie rozważyć, mając na uwadze zasady doświadczenia życiowego, w jakim zakresie spowodowała to śmierć ich córki oraz prognozować, w jaki sposób sytuacja ta wpłynie na ich przyszłość.

Braki w zakresie ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia

o zasadności roszczeń powodów z tego tytułu, jak również brak rozważań Sądu,

z których wynikałoby dlaczego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w kwotach po 30.000 zł, a nie w mniejszym lub większym wymiarze, skutkowało brakiem możliwości dokonania merytorycznej oceny zarzutów apelacyjnych podniesionych zarówno przez powodów, jak i pozwaną.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uznał, że w zaskarżonej części wyrok obejmujący rozstrzygnięcie o roszczeniach odszkodowawczych powodów,

w oparciu art. 386 § 4 k.p.c. należało uchylić i w tym zakresie sprawę przekazać Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

W dalszej kolejności należało odnieść się do apelacji powodów w zakresie,

w jakim kwestionowali oni oddalenie ich roszczeń z tytułu zadośćuczynienia,

w zakresie przekraczającym kwoty po 75.000 zł

Na wstępie należy wskazać, że właściwych sferze osobistej człowieka uczuć

i emocji nie sposób wymierzyć, tymczasem w sprawach o zadośćuczynienie sądy stają przed koniecznością ich swoistej obiektywizacji i „wyceny” w pieniądzu.

Jest oczywistym, że zasądzone zadośćuczynienie nie umniejsza negatywnych przeżyć, stanowiąc tylko jedyną możliwą formę rekompensaty doznanej

krzywdy. Trudno jest wycenić taką krzywdę i każdy przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Nie ma możliwości ścisłego ustalenia kwoty zadośćuczynienia, adekwatnej do doznanej przez osobę tracącą osobę bliską krzywdy. Stąd też, przyznając zadośćuczynienie należy mieć na względzie zarówno wypracowane w judykaturze zobiektywizowane kryteria, co rozważył Sąd I Instancji, ale również kierować się kwotami zadośćuczynień przyzwanym w innych podobnych sprawach. Zadaniem Sądu jest zbadanie więzi, jaka łączyła zmarłego z członkami rodziny, dochodzącymi zadośćuczynienia i jedynie na tej podstawie wnioskowanie o rozmiarach krzywdy osób najbliższych, stanowiącej następstwo pozbawienia więzi łączącej ich z rodziną na skutek przedwczesnej utraty jej członka.

W świetle powyższego stwierdzić należy, że kwota określona przez

Sąd I instancji za odpowiednią tytułem zadośćuczynienia należnego powodom była właściwa w realiach przedmiotowej sprawy. Nie ulega wątpliwości, że nagła śmierć córki była dla powodów silnie stresującym wydarzeniem, które trwale zmieniło ich życie. Ten silny wstrząs psychiczny miał negatywny wpływ na ich funkcjonowanie,

a jego skutki odczuwają do dnia dzisiejszego. Sąd Okręgowy wziął jednakże

te wszystkie okoliczności pod uwagę i dlatego uznał, że zasadne będzie zadośćuczynienie w łącznych kwotach, tj. z uwzględnieniem sum wypłacanych przez ubezpieczyciela, po 100.000 zł. Kwoty te jawią się jako stosunkowo wysokie

w porównaniu z kwotami zasądzanymi w innych podobnych sprawach. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powodów zadośćuczynienia w większym wymiarze. Podkreślić należy, że córka powodów w dacie śmierci była już osobą dorosłą i samodzielną, która założyła własną rodzinę. Oczywistym jest, że w tej sytuacji więź łącząca ją z rodzicami ulegała naturalnemu rozluźnieniu. Nie ulega wątpliwości, że sytuacja życiowa powodów z uwagi na śmierć córki A. K., a także tragedie, które ich spotkały w okresie wcześniejszym, jest bardzo trudna. Jak trafnie jednakże podnosiła strona pozwana, jako ubezpieczyciel sprawcy wypadku, w którym zginęła A. K. nie jest ona odpowiedzialna za skutki innych zdarzeń, które dotknęły wcześniej rodzinę powodów i okoliczność, że było ona trzecim z kolei tragicznie zmarłym ich dzieckiem nie może wpływać na wysokość zadośćuczynienia. Zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie wielokrotnie wyrażany był pogląd, że wyższe zadośćuczynienia winny być zasądzone na rzecz osób, które wskutek śmierci osoby bliskiej stały się samotne i zdane tylko na siebie. W sprawie niniejszej nie mamy do czynienia z taką sytuacją. Powodowie nadal funkcjonują jako rodzina i mogą liczyć na wzajemne wsparcie. Utrzymują również bliskie stosunki ze swoim dorosłym dzieckiem oraz wnuczką.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego słusznie Sąd Okręgowy zauważył, że rozmiar zadośćuczynienia nie może być nadmierny biorąc pod uwagę „przeciętną stopę życiową” społeczeństwa, jak również kwoty zadośćuczynień zasądzanych na rzecz innych osób w podobnych stanach faktycznych, które w większości wypadków są niższe od kwoty zasądzonej przez Sąd I Instancji.

W sprawie niniejszej istotne jest również to, że w orzecznictwie wyklarował się pogląd, że korygowanie przez Sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być dokonywane tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmierne (nieodpowiednie), tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (por. wyrok SN z 18.11.2004 r., I CK 219/04, Lex nr 146356).

Przyznanie poszkodowanemu zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. zależy od uznania sądu, który określając wysokość zadośćuczynienia bierze pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, w tym wiek powodów i pokrzywdzonej oraz łączące ich więzi. Wszystkie tego rodzaju okoliczności Sąd I instancji uwzględnił w dostatecznym zakresie, mając na uwadze zasady doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powodów w zakresie, w którym żądali przyznania wyższej kwoty tytułem zadośćuczynienia.

W zakresie, w którym sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, Sąd Okręgowy winien poczynić ustalenia faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia o roszczeniach powodów o zapłatę odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej w związku ze śmiercią ich córki A.. Okoliczności te można ustalić w znaczącej części w oparciu o zebrany już do tej pory materiał dowodowy obejmujący zeznana świadka i stron, dokumenty złożone przez obie strony, w tym dokumenty zawarte w aktach szkodowych.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy w tym zakresie, konieczne będzie w szczególności ustalenie sytuacji materialnej powodów przed i po wypadku, możliwości zarobkowych ich zmarłej córki oraz perspektywy zmian w jej karierze zawodowej, jak również jej sytuacji rodzinnej. W oparciu o poczynione ustalenia faktyczne, Sąd winien dokonać oceny zasadności roszczeń powodów kierując się m.in. tymi kryteriami, które zostały wskazane w ustnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zobowiązany będzie również do rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej oraz wydania ponownego rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego. Wskazać w tym miejscu należy, że Sąd I Instancji w żaden sposób nie uzasadnił wydanego rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ani też nie wskazał podstawy prawnej na jakiej je oparł. Zwrócić przy tym należy uwagę, że współuczestnictwo powodów

w niniejszym procesie ma charakter formalny, dlatego też koszty między stronami powinny być rozstrzygnięte odrębnie. Ponadto Sąd Okręgowy zasądzając na rzecz powodów koszty procesu nie uwzględnił w swoich rachunkach zgłoszonych przez pozwaną żądań ich zasądzenia, a przy tym nie wyjaśnił przyczyn tego stanu rzeczy, co było konieczne skoro dochodzone w niniejszym procesie roszczenia zostały uwzględnione jedynie w części.

Sąd Okręgowy nie wyjaśnił również powodów, dla których nie rozstrzygnął, w oparciu o art. 113 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, o nieuiszczonych kosztach sądowych, od których pokrycia powodowie zostali w części zwolnieni (tj. od opłat i wydatków przewyższających kwotę 3.000 zł – k: 86).